

รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์

เพื่อกำหนดมาตรการ การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ

ประกอบการดำเนินงานตามตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมป้องกันทางทันตกรรม

ปีงบประมาณ 2568 รอบ 5 เดือนหลัง (มีนาคม – กรกฎาคม 2568) หน่วยงานสำนักทันตสาธารณสุข

ส่วนที่ 1 การทบทวนสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ

1. สภาวะสุขภาพช่องปาก กลุ่มผู้สูงอายุ

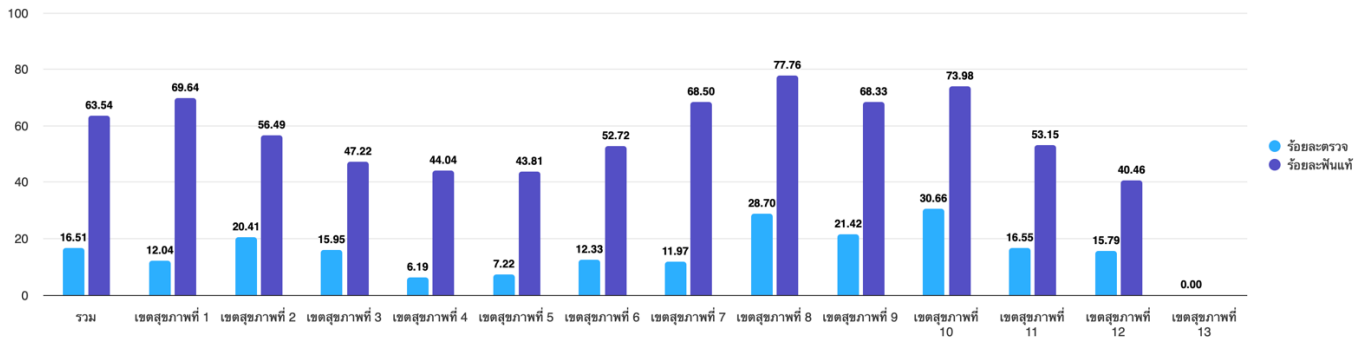
สังคมไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) ด้วยสัดส่วนประชากร 60 ปีขึ้นไป ถึงเกือบร้อยละ 20 สุขภาพช่องปากถือเป็นประตูสู่สุขภาพ (gate way of health) ที่สำคัญ แต่คนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญเป็นลำดับหลัง จากข้อมูลผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งล่าสุด (พ.ศ. 2566) ที่สะท้อนว่า ปัญหาสุขภาพช่องปากเป็นปัญหาที่สะสมตลอดช่วงชีวิต ทำให้ผู้สูงอายุสามารถพบความชุกและความรุนแรงของปัญหา สุขภาพช่องปากได้มากกว่าวัยอื่น ๆ สถานการณ์การมีฟันถาวรใช้งาน พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น 60 - 74 ปี มีฟันถาวรเฉลี่ย เพียง 19.6 ซี่ต่อคน (ร้อยละ 60.9) มีฟันถาวร ใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ และร้อยละ 43.7 มีฟันหลังสบกันอย่างน้อย 4 คู่สบ ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุตอนปลาย อายุ 80-85 ปี มีฟันถาวรเฉลี่ย 11.7 ซี่ต่อคน (ร้อยละ 27.7) มีฟันถาวรใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ และร้อยละ 15.7 มีฟันหลังสบกันอย่างน้อย 4 คู่สบ

นอกจากนี้ ยังพบว่า มีผู้สูงอายุที่มีปัญหาในช่องปากอื่นที่ยังไม่ได้รับการดูแลรักษา โดยร้อยละ 74.3 มีสภาวะเหงือกอักเสบร้อยละ 48.7 เป็นโรคปริทันต์อักเสบ ในจำนวนนี้เป็นโรคปริทันต์อักเสบระดับรุนแรงถึงร้อยละ 18.7 และพบปัญหาฟันผุบริเวณตัวฟันที่ยังไม่ได้รับการรักษาร้อยละ 60.0 เฉลี่ย 2.1 ซี่ต่อคน ร้อยละ 35.5 มีรากฟันผุที่สัมพันธ์กับเหงือกอักเสบ 0.9 ซี่ต่อคน ร้อยละ 3.7 มีภาวะปากแห้งน้ำลายน้อย ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและทันเวลา จะมีโอกาสลุกลาม นำไปสู่ความเจ็บปวด กระบวนการดำเนินชีวิตประจำวัน และอาจเกิดการสูญเสียฟันในอนาคต ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

แม้ว่าในปัจจุบันมีการพัฒนากลไกรองรับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งระบบบริการ การดูแลระดับชุมชน แต่ยังพบปัญหาทั้งด้านการรับรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ รวมถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาใน 2 ส่วน คือ (1) การเสริมพลังให้ภาคประชาชน สามารถดูแลและจัดการตนเองให้มีสุขภาพช่องปากดีได้อย่างยั่งยืน (2) เสริมกลไกการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงบริการสุขภาพช่องปากกับผู้สูงอายุ และผู้มีความต้องการเฉพาะ ให้สะดวก ครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น ร่วมกับการนำเครื่องมือเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามบริบทสังคม เพื่อปรับทิศให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพดี จากมิติของประชาชนเอง ซึ่งจะเป็นเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ และการสร้างสุขภาพดีที่ยั่งยืน

ผลผลิต/ผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน

■ ข้อมูลสถานะสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในครึ่งปีแรกที่ผ่านมา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี่ ร้อยละ 63.54 (เป้าหมายร้อยละ 65) ครอบคลุมผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจช่องปากเพียง ร้อยละ 16.51 (เป้าหมายร้อยละ 25) ซึ่งในภาพรวมยังต่ำกว่าค่าเป้าหมาย เมื่อพิจารณารายเขตสุขภาพ พบว่า พื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 1 (ร้อยละ 69.64) เขตสุขภาพที่ 7-10 (ร้อยละ 68.50, 77.76, 68.33 และ 73.98 ตามลำดับ) (ที่มา: ข้อมูล HDC ณ วันที่ 21 มี.ค. 68) ดังแผนภาพ 1 ในขณะที่มีผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมป้องกันทางทันตกรรม ร้อยละ 22.89 (จากเป้าหมายร้อยละ 32)

แผนภาพ 1 ผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี่ และความครอบคลุมผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจช่องปาก

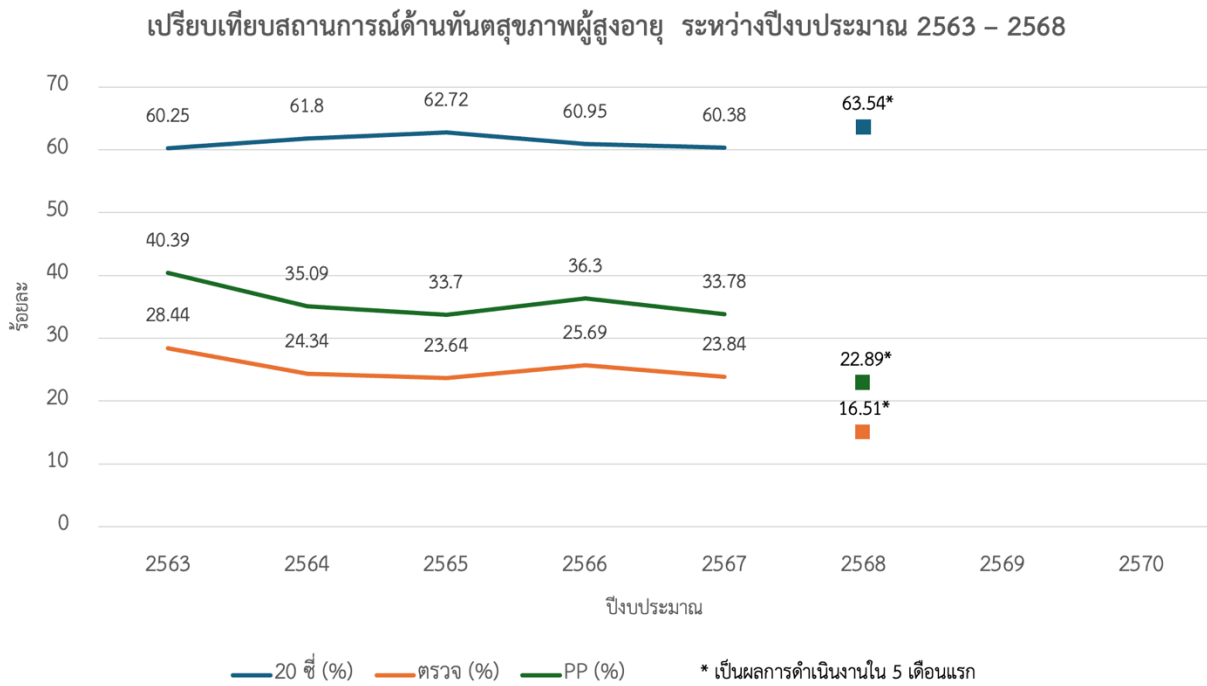
■ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทันตสุขภาพผู้สูงอายุ

โดยจากข้อมูลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 9 (ปี 2566) ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุตอนต้น (60 – 74 ปี) มีการแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน ร้อยละ 72.3 โดยที่แปรงฟันแล้วเข้านอนทันที เพียงร้อยละ 60.7 และใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ร้อยละ 65.3 มีการใช้อุปกรณ์เสริมที่พบมากที่สุดคือไม้จิ้มฟัน ร้อยละ 27.9 น้ำยาบ้วนปาก 38.4 ไหมขัดฟัน ร้อยละ 18.3 และแปรงชอกฟัน ร้อยละ 2.1

การบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล โดยพบว่าส่วนใหญ่ไม่ดื่ม ร้อยละ 51.5 ดื่ม 1-2 ครั้ง/วัน ร้อยละ 45.7 เช่นเดียวกับการเติมน้ำตาลเพิ่มในอาหารที่ปรุงสุกแล้ว ส่วนใหญ่ไม่เติม ร้อยละ 54.3 เติบบางครั้งร้อยละ 26.8 และเติมทุกครั้ง ร้อยละ 18.9 ส่วนการสูบบุหรี่หรือยาเส้น พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยสูบ ร้อยละ 73 เคยสูบ ร้อยละ 14.2 และยังคงสูบจนถึงปัจจุบัน ร้อยละ 12.8

ผลผลิต/ผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม

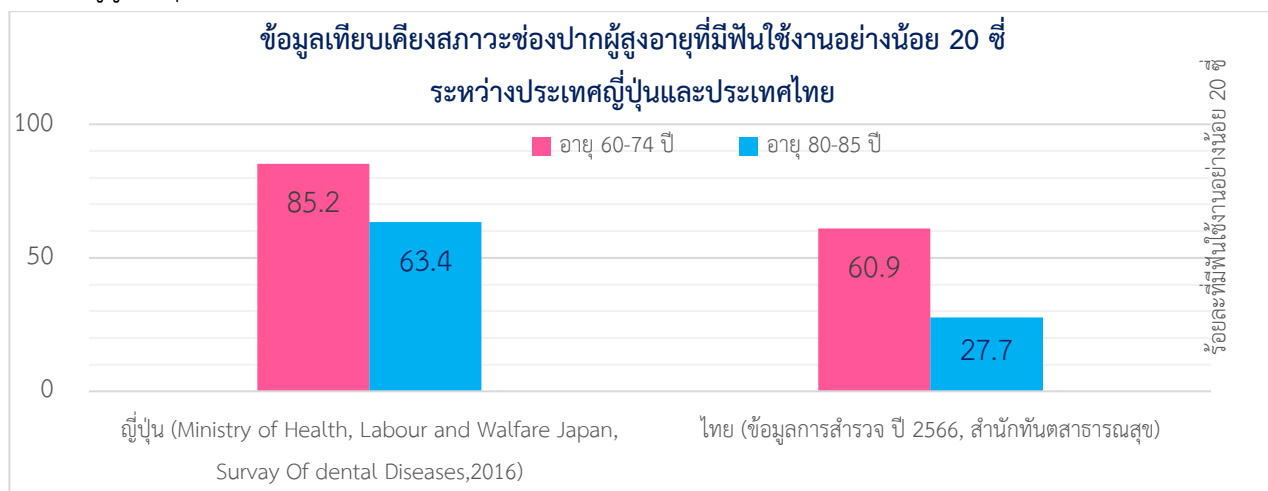
จากข้อมูลสถานการณ์สถานะสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2563 – 2567 ยังพบว่า ร้อยละผู้สูงอายุมีฟันแท้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี่ ค่อนข้างคงที่ ส่วนหนึ่งมีปัจจัยเกี่ยวเนื่องที่สำคัญ อาทิ การสะสมของโรค/สถานะช่องปาก การได้รับการที่เหมาะสมทันเวลา รวมถึงพฤติกรรมสุขภาพตลอดช่วงวัย ดังนั้นการดูแลสุขภาพช่องปากในแต่ละกลุ่มวัย จึงเป็นปัจจัยสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก ที่จะรักษาและคงสภาพช่องปากให้สามารถใช้งานได้ตลอดอายุขัย และจากข้อมูลร้อยละกลุ่มก่อนวัยสูงอายุมีฟันแท้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี่ มีแนวโน้มคงที่เช่นกัน ที่ร้อยละ 90 ดังนั้น แนวโน้มการมีฟันแท้ใช้งานได้ 20 ซี่ ของผู้สูงอายุจะคงที่ราวร้อยละ 60-65 โดยที่จำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุสูงขึ้นในทุกปี

แผนภาพ 2 เปรียบเทียบสถานการณ์ด้านทันตสุขภาพผู้สูงอายุ ระหว่างปีงบประมาณ 2563 – 2568

ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

นอกจากนี้ จากการทบทวนข้อมูลสถานะช่องปาก ผู้สูงอายุในสิงคโปร์ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป มีฟันแท้อย่างน้อย 20 ซี่ เพียงร้อยละ 9 (Sing Health, 2021) ส่วนประเทศญี่ปุ่น พบว่า ร้อยละ 50.2 ของผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไป มีฟันแท่น้อยกว่า 20 ซี่ ซึ่งบรรลุผลตั้งแต่ปี 2016 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินของประเทศไทยคือการมีเป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์และกำหนดมาตรการ สร้างและยกระดับแคมเปญให้ช่วยการดำเนินงานเข้าหาเป้าหมาย (Takehara et al., 2023) นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ส่งเสริมพฤติกรรมพึงประสงค์เพื่อทำให้สุขภาพช่องปาก และสุขภาพองค์รวมดีขึ้น อาทิ กำหนดให้คนอายุ 60 และ 70 ปี ตรวจสถานะปริทันต์และบรรจุในรายการตรวจสุขภาพ, ค้นหาและลดปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคในช่องปากในกลุ่มคนอายุ 40-79 ปี, กำหนดสิทธิ์พื้นฐาน 75 ปี ขึ้นไปตรวจฟันฟรี (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2020) ดังแผนภาพ 4

แผนภาพ 3 ข้อมูลการเทียบเคียงสถานะช่องปากผู้สูงอายุที่มีฟันแท่ใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย

2. สถานการณ์การเข้าเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความรอบรู้และการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุในภาคประชาชน

ผู้สูงอายุเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อคัดกรอง/เฝ้าระวังช่องปาก โดยภาคประชาชนได้รับการคัดกรองประเด็นสุขภาพช่องปาก (ผ่านการคัดกรอง 9 ด้าน ใน Blue book application) จำนวน 6,068,872 คน (คิดเป็นร้อยละ 59.6 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 10.2 ล้านคน) พบกลุ่มที่ได้รับการคัดกรองแล้วมีความเสี่ยงกว่า ร้อยละ 21.06 (เพิ่มขึ้นจากครึ่งปีแรกของปี 2567 ที่ร้อยละ 20.64)

สุขภาพช่องปาก

เขตสุขภาพ	จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด	ผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดกรอง						ยังไม่ได้รับการคัดกรอง
		ปกติ		เสี่ยง		รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เขตสุขภาพที่ 01	1,237,881	547,867	80.07	136,348	19.93	684,215	55.27	553,666
เขตสุขภาพที่ 02	654,856	358,205	81.54	81,100	18.46	439,305	67.08	215,551
เขตสุขภาพที่ 03	527,341	276,434	83.8	53,433	16.2	329,867	62.55	197,474
เขตสุขภาพที่ 04	765,400	407,996	83.12	82,851	16.88	490,847	64.13	274,553
เขตสุขภาพที่ 05	994,440	370,684	82.99	75,975	17.01	446,659	44.92	547,781
เขตสุขภาพที่ 06	720,581	230,177	81.1	53,658	18.9	283,835	39.39	436,746
เขตสุขภาพที่ 07	1,016,918	422,782	76.8	127,708	23.2	550,490	54.13	466,428
เขตสุขภาพที่ 08	965,057	499,013	75.83	159,079	24.17	658,092	68.19	306,965
เขตสุขภาพที่ 09	1,185,722	544,636	74.93	182,228	25.07	726,864	61.30	458,858
เขตสุขภาพที่ 10	790,664	406,749	73.7	145,149	26.3	551,898	69.80	238,766
เขตสุขภาพที่ 11	679,163	338,338	78.68	91,678	21.32	430,016	63.32	249,147
เขตสุขภาพที่ 12	648,801	388,177	81.42	88,595	18.58	476,772	73.49	172,029
เขต กทม.	2,539	6	50	6	50	12	0.47	2,527
รวม	10,189,378	4,791,064	78.94	1,277,808	21.06	6,068,872	59.56	4,120,506

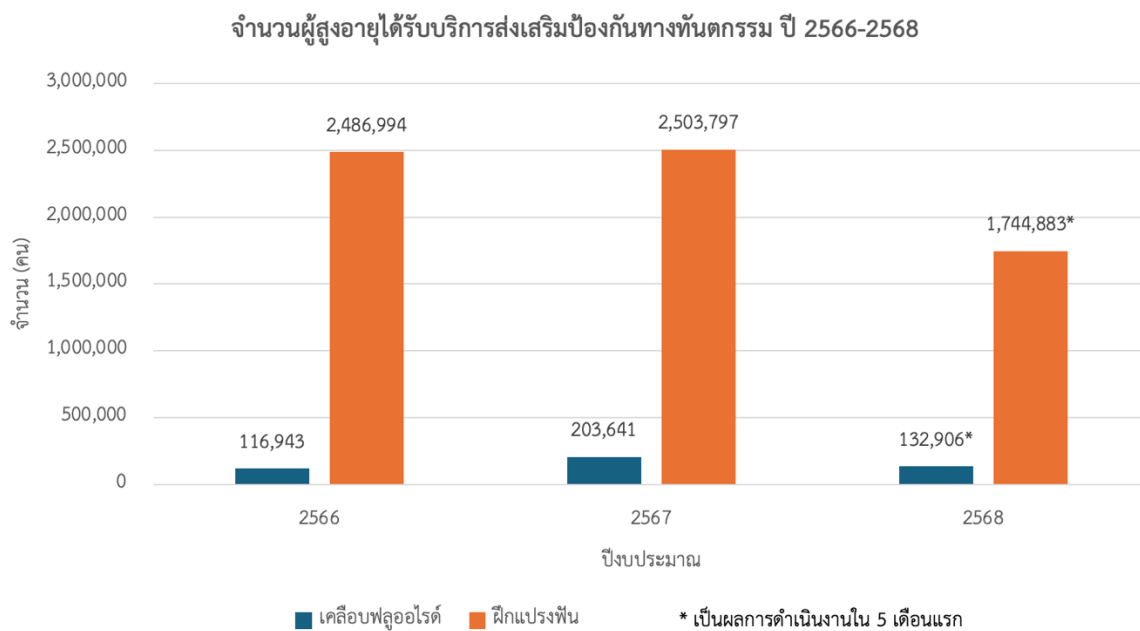
ตาราง 1 ผู้สูงอายุได้รับการคัดกรองประเด็นสุขภาพช่องปาก (ที่มา: <https://bluebook.anamai.moph.go.th/> ; ณ วันที่ 21 มี.ค. 68)

จากข้อมูลการคัดกรองข้างต้น จะเห็นได้ว่า หนึ่งในสี่ของผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดกรองด้านสุขภาพช่องปากจัดเป็นกลุ่มเสี่ยง หรือประมาณ 1.28 ล้านคน ซึ่งกลุ่มที่ผิดปกตินี้ ยังไม่สามารถติดตามการส่งต่อและรับบริการตามความจำเป็นได้ ทั้งนี้ในปี 2566 – 2567 ได้พัฒนาและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง Platform ต่างๆ เช่น Bluebook application smart อสม. เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลการคัดกรองเดียวกัน และในปีงบประมาณ 2568 มีการพัฒนาและขับเคลื่อนแอปพลิเคชัน “รักยิ้ม” ที่สามารถเชื่อมฐานข้อมูลการคัดกรองดังกล่าวมาแสดงผล และค้นหากลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงมาเข้ารับบริการได้ ซึ่งแก้ปัญหาการคัดกรองที่ผ่านมาได้

ประเด็นขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพช่องปาก ในปี 2568 มีการขับเคลื่อนให้เกิดความรู้และเข้าถึงข้อมูลการดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง ผ่านชุดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งมีชมรมที่ลงทะเบียนเป็นชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพช่องปาก จำนวน 692 ชมรม (ข้อมูลจากระบบรายงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพช่องปาก ณ วันที่ 22 มีนาคม 2568) สำหรับกิจกรรมที่มีการดำเนินการแล้วมากที่สุด ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก (ร้อยละ 98.41) ตามด้วยการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปากประจำปี (ร้อยละ 87.30) การฝึกปฏิบัติเรื่องการทำความสะอาดช่องปาก (ร้อยละ 80.95) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก (ร้อยละ 50.79) และนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก (ร้อยละ 7.94) ตามลำดับ

3. สถานการณ์การเข้าถึงบริการทันตสุขภาพของผู้สูงอายุ

บริการส่งเสริมป้องกันทางทันตกรรม เป็นบริการขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับตามชุดสิทธิประโยชน์ ซึ่งผู้สูงอายุควรได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก หรือบริการตามความจำเป็นก่อนการเกิดโรค โดยอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี จากข้อมูลใน HDC พบว่า ใน 5 เดือนแรกของปี 2568 เมื่อแยกตามหัตถการ มีผู้สูงอายุได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ จำนวน 132,906 ราย และฟีกแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ จำนวน 1,744,883 ราย ดังแผนภาพ 6 ซึ่งเมื่อเทียบกับผลการดำเนินงานในปี 2566 - 2567 คาดว่า จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมป้องกันทางทันตกรรมตลอดปีงบประมาณ 2568 จะเพิ่มขึ้นจากสองปีที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุที่เพิ่มขึ้นของประเทศ

แผนภาพ 4 จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมป้องกันทางทันตกรรม ปี 2566 – 2568 แยกตามหัตถการ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินงาน (Gap analysis) และมาตรการที่เสนอ

ประเด็น	ประเด็นท้าทาย/Gap/ปัญหาอุปสรรค	มาตรการที่เสนอ
ประเด็นที่ 1 เพิ่มการเข้าถึงการตรวจช่องปากและได้รับบริการตามจำเป็น ในเวลาที่เหมาะสม	1.1 การเชื่อมโยงข้อมูลการคัดกรอง และส่งต่อรับบริการ 1.2 การเข้าถึงบริการในกลุ่มเฉพาะ ที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งกลุ่มที่มีภาวะฟังฟัง และกลุ่มผู้ป่วยระยะท้าย 1.3 การขับเคลื่อนและผลักดันชุดสิทธิประโยชน์ในบริการ รากฟันเทียม	กลยุทธ์: 1. เสริมพลังเครือข่ายภาคประชาชน มาตรการ: 1) ขยายและยกระดับกิจกรรมสร้าง OHL ในชมรมผู้สูงอายุ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 2) บุรณาการ/ Advocacy งานด้านสุขภาพช่องปาก ในเครือข่ายสังคม กิจกรรมหลัก: 1) ยกระดับระบบการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุระดับชุมชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 2) เชิดชูเกียรติ มอบรางวัล และขยายผลการดำเนินงาน ชมรมผู้สูงอายุ/ผู้สูงอายุ ต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก
ประเด็นที่ 2 เพิ่มการเข้าถึงข้อมูลความรู้ เพื่อการดูแลสุขภาพช่องปากตนเองด้วยตนเอง/ผู้ดูแล	2.1 ระบบการรายงานการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ แบบองค์รวม 2.2 การขยายการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลและการคัดกรองช่องปากผู้สูงอายุ	กลยุทธ์: 2. พัฒนาระบบบริการทันตสุขภาพ มาตรการ: 1) ส่งเสริมการใช้ข้อมูลคัดกรองเพื่อวางแผนดูแล 2) พัฒนาคุณภาพการจัดบริการด้านสุขภาพช่องปาก 3) จัดกลไกเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการในกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ กิจกรรมหลัก: 1) พัฒนาระบบรายงานชมรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมการใช้ข้อมูลคัดกรอง เพื่อวางแผนและส่งต่อรับบริการ 2) พัฒนากลไกการดูแลกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ (บูรณาการงาน LTC รูปแบบการจัดบริการ PP พัฒนาแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้มีภาวะสมองเสื่อม พัฒนาระบบข้อมูลและแนวทางการดูแล ประคับประคอง ผู้ป่วย มะเร็งช่องปาก) 3) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดระบบบริการรากฟันเทียม

ส่วนที่ 3 สรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย มาตรการ กิจกรรมสำคัญ และประเด็นความรู้

ผู้สูงอายุดำรงชีวิตประจำวันด้วยตนเองได้ อายุยืนยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดี				
มิติด้านช่องปาก: มีสุขภาพช่องปากดี บดเคี้ยวอาหาร เข้าสังคมได้ (ผู้สูงอายุมีฟันแท้ใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่)				
คำเป้าหมายตัวชี้วัด	1 1 อำเภอ 1 ชมรมผู้สูงอายุ ยกระดับกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก 2 ตรวจ สุขภาพช่องปาก และ คัดกรอง รอยโรคเสี่ยงมะเร็งและมะเร็งช่องปาก ร้อยละ 40 3 เข้าถึง บริการส่งเสริมป้องกัน ทางทันตกรรม ร้อยละ 10			
กลยุทธ์	เสริมพลังเครือข่ายภาคประชาชน		พัฒนาระบบบริการทันตสุขภาพ	
มาตรการ	1) ขยายและยกระดับกิจกรรมสร้าง OHL ในชมรมผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 2) บูรณาการ/ Advocacy งานด้านสุขภาพช่องปาก ในเครือข่ายสังคม		1) ส่งเสริมการใช้ข้อมูลคัดกรองเพื่อวางแผนดูแล 2) พัฒนาคุณภาพการจัดบริการด้านสุขภาพช่องปาก 3) จัดกลไกเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการในกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ	
โครงการสำคัญ	เสริมสร้างพลังชุมชน ผลานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สู่ผู้สูงอายุพันธุ์อย่างยั่งยืน			
กิจกรรม	1) ยกระดับระบบการดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้สูงอายุระดับชุมชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 2) เชิดชูเกียรติ มอบรางวัล และขยายผล การดำเนินงาน ชมรมผู้สูงอายุ/ผู้สูงอายุต้นแบบด้านสุขภาพช่องปาก		1) ส่งเสริมการใช้ ข้อมูลคัดกรอง เพื่อวางแผนและส่งต่อรับบริการ 2) สนับสนุนการ พัฒนาคุณภาพการจัดบริการ ของพื้นที่ ผ่านสื่อองค์ความรู้ และ e-learning การดูแลช่องปากกลุ่มพึ่งพิง สำหรับ CM CG 3) พัฒนากลไกการ ดูแลกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ : - บูรณาการงานเยี่ยมบ้าน LTC และขับเคลื่อนรูปแบบการจัดบริการทันตกรรมที่บ้าน (กลุ่มพึ่งพิง) - รูปแบบการจัดบริการ PP ผู้มีภาวะสมองเสื่อม - พัฒนาระบบข้อมูลและแนวทางการดูแล ประคับประคอง ผู้ป่วยมะเร็งช่องปาก 4) แลกเปลี่ยนแนวทาง maintenance ระบบการจัดบริการ รากฟันเทียม	
ระดับความสำเร็จ	ไตรมาส 1 1) พัฒนาคู่มือ/แนวทาง/กลไกการดำเนินงาน 2) พัฒนาสื่อความรู้สนับสนุนการดำเนินงาน 3) สื่อสารขับเคลื่อนแนวทาง/เครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่	ไตรมาส 2 1) จัดกิจกรรมรณรงค์ในชมรมผู้สูงอายุเพื่อยกระดับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปาก 2) ขับเคลื่อนการใช้แนวทาง/เครื่องมือการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุในพื้นที่/พื้นที่นำร่อง 3) ตรวจสุขภาพช่องปาก 15%	ไตรมาส 3 1) มีรูปแบบการขับเคลื่อนงานทันตสุขภาพผู้สูงอายุ ตามประเด็นสำคัญในพื้นที่นำร่อง 2) มีชมรมผู้สูงอายุ ยกระดับกิจกรรมช่องปาก 600 ชมรม 3) ตรวจสุขภาพช่องปาก 25% 4) คัดกรองรอยโรคเสี่ยงมะเร็งและมะเร็งช่องปาก 25%	ไตรมาส 4 1) มีชมรมผู้สูงอายุ ยกระดับกิจกรรมช่องปาก 1 อำเภอ 1 ชมรม 2) ตรวจสุขภาพช่องปาก 40% 3) คัดกรองรอยโรคเสี่ยงมะเร็งและมะเร็งช่องปาก 40% 4) เข้าถึงบริการส่งเสริมป้องกันทางทันตกรรม 10%

ส่วนที่ 4 แผนการขับเคลื่อนงานนโยบายพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ สำนักทันตสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2568
โครงการเสริมสร้างพลังชุมชน ผสานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้สูงอายุฟันดีอย่างยั่งยืน

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินงาน
1. เสริมพลังภาคประชาชน สร้างกระบวนทัศน์ เพื่อสุขภาพช่องปากดีอย่างยั่งยืน			
1.1 ยกระดับระบบ การดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุระดับชุมชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ในจังหวัดน่าน	เพื่อเสริมพลังและพัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุในชุมชน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุนการเฝ้าระวังและตรวจคัดกรองโรคในช่องปาก	ทันตบุคลากร บุคลากรสาธารณสุข และแกนนำอสม. ในจังหวัดน่าน และผู้เกี่ยวข้อง 5 จังหวัด	ธ.ค. ๖๗ - มี.ค. ๖๘
2. บูรณาการเครือข่ายยกระดับการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ			
2.1 พัฒนาระบบและกลไกการดูแลสุขภาพช่องปาก สำหรับผู้มีความเสี่ยงและผู้มีภาวะสมองเสื่อม และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เพื่อจัดทำแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปาก ในกลุ่มที่มีความเสี่ยง และผู้มีภาวะสมองเสื่อม สำหรับทันตบุคลากร และบุคลากรสาธารณสุข	นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยบริการ และผู้เกี่ยวข้อง	ก.พ. - ส.ค. 68
2.2 ผลิตรายการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ และเผยแพร่	เพื่อให้ประชาชน บุคลากรสาธารณสุขตระหนักรู้ถึงความสำคัญ และวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม	ทันตบุคลากร บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป	ธ.ค. 67 - มี.ค. 68
3. พัฒนาและสนับสนุนการจัดบริการสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุแบบไร้รอยต่อ			
3.5 พัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข	เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดบริการด้านช่องปากแก่ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ	ทันตบุคลากร บุคลากรสาธารณสุขจากหน่วยบริการ ทั้ง 77 จังหวัด ศูนย์อนามัย และผู้เกี่ยวข้อง	ม.ค. - พ.ค. 68
3.6 ทรนรงค์สร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงวัยเนื่องในวันผู้สูงอายุ	เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการทางทันตกรรม และส่งเสริมป้องกันด้านสุขภาพช่องปากแก่ผู้สูงอายุ	ทันตบุคลากร บุคลากรสาธารณสุขจากหน่วยบริการ ศูนย์อนามัย และผู้เกี่ยวข้อง	เม.ย. 68

